

28.08.2024

Asian tunnus 15479/2024  
Julkinen

## Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän väliraporttiin liittyvistä lainsäädäntöä koskevista kysymyksistä

Oikeusministeriön asettaman koordinaatioryhmän väliraportti on laadittu esiselvitystyönä tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi. Kokonaisuudistuksen tavoitteena on parantaa julkisten palveluiden järjestämistä siten, että lainsäädännöstä tunnistetaan sellaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset, jotka vaikuttavat viranomaisten tiedon liikkuvuuteen ja julkisten palveluiden järjestämiseen. Hankkeen puitteissa on tarkoitus toteuttaa tarvittavat lainmuutokset, joissa otetaan huomioon perustuslaista johtuvat vaatimukset ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (tietosuoja-asetus) sallima sääntelyliikkumavara.

Väliraportti on varsin kattava ja informatiivinen. Siinä on tunnistettu useita tietosuoja-sääntelyn haasteita ja tulkinnanvaraisuuksia, jotka koskevat niin yleistä tietosuoja-sääntelyä kuin kansallista erityissääntelyäkin. Hyvinvointialueen palveluita järjestettäessä käsitellään runsaasti luottamuksellisia ja salassa pidettäviä henkilötietoja. Tässä kontekstissa olemme havainneet haasteita ja tulkinnanvaraisuuksia, joita väliraportissa ei käsitellä, mutta jotka tulisi sisällyttää tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen.

Ensimmäinen huomiomme koskee opiskeluhoitoa. Opiskeluhoitopalveluiden tarjoaminen ei ole sujunut ongelmitta hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen. Kunnissa ja hyvinvointialueilla on paljon variaatioita lain tulkinnassa sekä yksittäisten tietopyyntöjen tekemisessä ja ratkaisemisessa. Vaihtelua on siinäkin, sallitaanko hyvinvointialueen henkilöstön käyttää opetuksen järjestäjän oppilashallintojärjestelmää. Tietopyyntöjen kautta toiminen ei edesauta oikea-aikaisten palvelujen tarjoamista sekä oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua, mikäli tietopyyntöjen ratkaisemisessa on paljon harkintavaltaa. Lähtökohtaisesti opiskeluhoito on palvelu, jota opiskelijan tulee saada viivytyksettä tarpeen tullen, mikä ilmenee jo siitä, että määräajoista ja viipymättä tapahtuvasta yhteydenotosta on säädetty oppilas- ja opiskeluhoitolaissa (15–16 §).

Haasteita lisää se, että opiskeluhoito on moniammatillista ja nyt kahden eri rekisterinpitäjän (opetuksen järjestäjä ja hyvinvointialue) ja kolmen eri rekisterin (opiskeluhoitorekisteri, terveydenhuollon potilasrekisteri ja sosiaalihuollon asiakasrekisteri) toimialaa, jossa kaivataan joko lainsäädännöllistä uudistusta tai vähintään selkeää ohjeistusta. Opiskeluhoitolaisten henkilötietojen käsittelyä sekä laajemminkin tietojen luovuttamista koskeva sääntely koetaan ongelmalliseksi niin hyvinvointialueen kuin opetuksen järjestäjän näkökulmasta.

Toinen huomiomme liittyy automaattisen päätöksentekoon osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen ennakointia. Ennakoivien toimintamallien hyödyntäminen sote- ja pelastuspalveluissa kuuluu tärkeimpiin väestön terveyttä ja hyvinvointia edistäviin



sekä sote-palvelujen kustannuksia hillitseviin toimenpiteisiin sekä lähitulevaisuudessa että pitkällä aikavälillä.

Paljon palveluita käyttävien asiakkaiden tunnistamisessa ja ohjaamisessa tarkoituksenmukaisiin palveluihin on kuitenkin hyvinvointialueilla haasteita, koska tietosuoja-asetuksen automaattista päätöksentekoa koskevia säännöksiä sovelletaan Suomessa ajoittain erittäin rajoitavasti. Kansallisessa soveltamisessa on vaikeuksia tunnistaa, milloin on kyse tietosuoja-asetuksen automaattisen päätöksenteon tunnusmerkit täyttävästä prosessista ja milloin esimerkiksi automaattisesta tietojen käsittelystä. Tulkinnan selventäminen on välttämätöntä, jotta sosiaali- ja terveydenhuollossa voidaan kehittää ennakoivia palveluja tai väestöön kohdistuvia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimia algoritmiavusteisesti.

Pirkanmaan hyvinvointialue yhtyy raportissa todettuun valvojan viranomaisen ennakkollisen neuvonnan tarpeeseen. Tähän ei tosin esitetä raportissa mitään korjaavia toimenpiteitä.

Lisäksi toteamme, että väliraportin liitteestä 1 puuttuvat erityislaeista asiakastietolaki (703/2023) ja toisiolaki (552/2019), joita tulisi arvioida kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Pasi Lehmus  
Tietohallintojohtaja  
Pirkanmaan hyvinvointialue